

АСОЦИАЦИЯ
НА ИНДУСТРИАЛНИЯ
КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ

БЪЛГАРСКА
СТОПАНСКА
КАМАРА

В ПОДКРЕПА НА БЪЛГАРСКИЯ БИЗНЕС ОТ 1980 Г.

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ
НА ЛИЦЕНЗИРАНИТЕ
ИНВЕСТИЦИОННИ
ПОСРЕДНИЦИ
БАЛИП

BULGARIAN PRIVATE EQUITY AND
VENTURE CAPITAL ASSOCIATION

СОФИЯ, 15.12.2023 г.

ДО

Г-Н РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н ЙОРДАН ЦОНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ БЮДЖЕТ И
ФИНАНСИ

Г-ЖА ДЕНИЦА САЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО ТРУДА,
СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКА ПОЛИТИКА

Г-ЖА ДЕСИСЛАВА АТАНАСОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПГ "ГЕРБ-СДС"

Г-Н АТАНАС АТАНАСОВ
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПГ "ПРОДЪЛЖАВАМЕ
ПРОМЯНАТА - ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ"

Г-Н КИРИЛ ПЕТКОВ
СЪПРЕДСЕДАТЕЛ НА П Г "ПРОДЪЛЖАВАМЕ
ПРОМЯНАТ - ДЕМОКРАТИЧНА БЪЛГАРИЯ"

Г-Н ДЕЛЯН ПЕЕВСКИ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПГ "ДВИЖЕНИЕ ЗА ПРАВА
И СВОБОДИ"

Г-Н ТОШКО ХАДЖИТОДОРОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПГ "ИМА ТАКЪВ НАРОД"

Г-ЖА КОРНЕЛИЯ НИНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПГ "БСП ЗА БЪЛГАРИЯ"

Г-Н КОСТАДИН КОСТАДИНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ПГ "ВЪЗРАЖДАНЕ"

СТ А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: Внесен от група н. пр. от ПГ „Възраждане“ Законопроект № 49-354-04-317/15.12.2023 г. за изменения и допълнения на приетия на първо четене Закон за държавния бюджет на Република България за 2024 г. (№ 49-302-01-76, внесен от Министерски съвет на 24.11.2023 г.)

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

Представяме Ви становище от долуподписаните асоциации против предложенията за превеждане на дължимите по закон вноски за фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване по сметка на ДОО през 2024 г. Внесените предложения са категорично неприемливи, на основание на следните аргументи:

- 1. Подобна промяна е фактическа квазинационализация на лични средства, защото тези лични вноски са частни пенсионни спестявания. Това ще доведе до драстично ощетяване на осигурените лица.** Големите рискове произтичат при подобна стъпка от насочването на ЛИЧНИ/ЧАСТНИ вноски на всички работещи, осигурените над 3,9 млн. лица в ДЗПО към държавния бюджет. Категорично не трябва да се допуска потъването на техните средства в бюджета за запълване на дефицити. Ако бъдат преустановени плащанията към УПФ, потърпевши ще бъдат най-много хора с малки пенсии и тези, които са пенсионери, но продължават да работят.

Предлаганата промяна по един антипазарен начин ще лиши пенсионно-осигурените лица от свободата да се грижат за своето имущество, като сами решат на кого да го поверят - на избраното от тях частно пенсионно дружество или на държавата в лицето на Националния осигурителен институт (НОИ). Наистина не съществува конституционна пречка пенсионно-осигурителните дружества, така както се конкурират помежду си, да бъдат конкурирани и от НОИ за привличане на управляваните от тях пари по индивидуалните партиди, но това е допустимо само в условията на доброволност, при запазено право на избор на потребителите. Ако в случая Конституционният съд беше проявил снизхождение към оспорената промяна, това би създало условия за проява на етатистки патернализъм, при който се създава възможност държавата едностранно и по императивен начин да се намесва в частната жизнена сфера на гражданите, като преценява кое е в техен интерес и им нарежда къде и как да инвестират спестяванията си, вместо сами да планират живота си. Такъв административно-команден подход е типичен за недемократичния, тоталитарен тип управление и свързаната с него централизирана икономика. Поради тези мотиви, считаме, че това ще е намеса на държавата в гражданския оборот и свободата на договаряне и ще е налице нарушаване на неприкосновеността на частната собственост като основа на индивидуалното пространство на гражданина, по смисъла на чл. 17, ал. 3 от Конституцията на Република България.

- 2. Кардинално засягане в същността му и премахване на силните страни на тристълбовия пенсионния модел, доказал се с годините и подкрепен напълно от международните институции – ОИСР, ЕК, МВФ ЕИОПА и др.**

Системата премина успешно през подробен преглед на активите, фазата на изплащане набира сила и ПОД извършват от 2021 г. регулярни пенсионни плащания. Отчита се сигурност и надеждност. Вторият **стълб е неразделна част от модела** и е създаден именно да смекчи дефицитите в солидарния първи стълб, чието финансово състояние продължава да се влошава, особено в България. Дефицитът става все по-голям, като в същото време държавният трансфер се увеличава главоломно над 10 млрд. лева за изплащане на нарастващите пенсии от първия стълб и е недопустимо да се използват са се използват личните им средства за целите на фиска.

- 3. Свободата и правото на избор**

От 2015 г. насам КСО се промени и гражданите имат право да избират дали да се осигуряват във втори стълб или да се прехвърлят в НОИ. Това означава, че осигуряването във втори стълб всъщност е доброволно и всеки може да вземе решение сам. Преди се прехвърляха към НОИ, но процесът се забави значително, защото осигурените във втория стълб разбират за многото ползи и перспектива от акумулиране на лични пенсионни спестявания, които се наследяват.

Спирането на вноските би било вече насилствено прекратяване на осигуряването във втори стълб, което ще противоречи на тяхното разбиране, че това трябва да е доброволно. Категорично това е очевидно погазване на интереса на осигурените върху личните им средства без тяхно разрешение.

- 4. Влизане в противоречие със силните предписания на международни организации като ОИСР и ЕК за значително задълбочаване ролята на капиталовите стълбове (нашият Универсален Пенсионен Фонд) предвид влошаващата се демографска ситуация в Европа и особено в България**

Няма да е изключено и ЕК и ОИСП да оценят подобна стъпка като силно негативна и да не се погледне с добро око. Може да засегне дори процедурата по членството на страната в ОИСП, която да се наложи да започне отново. Защото именно ОИСП предписва системите за втори пенсии на капиталов принцип да станат най-всеобхватни, да се гарантира достатъчно висок общ размер на вноските, за да се постигнат целите, свързани с пенсионния доход. Само автоматичното и постепенното увеличаване на размера на вноските може да помогне на членовете да достигнат подходящи нива през цялата им кариера. Настояват да се гарантира, че всички лица следва да имат подходящи и устойчиви инвестиции пенсионни спестовни стратегии.

Следва да се има предвид, че ОИСП и Европейската комисия не подкрепят подобни политически решения, каквито бяха взети в Унгария и не се считат за добра практика.

Като се има предвид, че България се стреми да стане член на еврозоната и пълноправен член на ОИСП, както и предстоящият преглед на втория стълб на пенсионната система от страна на ОИСП, то не би следвало да се предприемат действия, подобни на тези в Унгария.

Наред с гореописаните аргументи, обръщаме внимание, че високите бюджетни дефицити, причинени от финансовата и икономическата криза от 2007 – 2009 г. и произтичащото от това желание да се заобиколят съществуващите европейски и национални фискални правила, накараха редица страни от Централна и Източна Европа да отслабят или напълно премахнат втория си стълб на пенсионната система. Докато пренасочването на временни или постоянни пенсионни вноски от втория стълб, който е извън сектора на държавното управление, към първия стълб, който е част от него, ще намали бюджетните дефицити в краткосрочен план, **то подобни ходове са пагубни за дългосрочната фискална позиция на страната.**

Страни от Централна и Източна Европа	Исторически процент от brutната заплата за втори стълб	Отслабване на втория стълб
Унгария	9,5%	Преустановено е функционирането на втори стълб от 2011 г.
Полша	7,3%	Вноската е намалена от 7,3% на 2.2% през 2011 г.
Словакия	9%	Няма промяна.
Естония	6%	Временно спиране на 4% от осигурителната вноска през 2009 г. и 2010 г., прогресивно възстановяване на вноската след 2011 г., увеличение до 6% през 2014 – 2017 г. като компенсация за по-ниските осигурителни вноски през 2009 г. и 2010 г.
Латвия	8%	Вноската е временно намалена от 8% на 2%.
Литва	5,5%	Вноската е временно намалена от 5.5% на 3%.
България	5%	Планираното увеличение на вноската е преустановено и отложено във времето.
Румъния	2%	Планираното увеличение на вноската е преустановено и отложено във времето.

Унгария е единствената страна в Европейския съюз, която е преустановила осигуряването във втори стълб на пенсионната система.

На 13 октомври 2010 г. администрацията на Орбан обяви, че ще отклони вноските от 8 процента от brutната заплата от частните пенсионни фондове на унгарските служители към държавата за период от 14 месеца, считано от ноември 2010 г. Декларираната цел беше временно отклоняване на задължителните вноски от частните пенсионни фондове към държавата, но със създаването на ситуация на „свършен факт“ отклоняването стана постоянно.

На около 3.2 милиона клиенти на частните пенсионни фондове не бе предоставена друга възможност, освен да се върнат към пенсионната система за социално осигуряване на държавата.

Средствата от Фонда са използвани за изплащане на държавен дълг, покриване на бюджетния дефицит, погасяване на задълженията на общинската власт. Не са изплащани пенсии от натрупаните средства, т.е. предназначението на средствата е за покриване на бюджетен дефицит, а не покриване на дефицита на публичната осигурителна система.

Непродадените държавни ценни книжа, деноминирани във форинти, както и акциите са прехвърлени в Държавната компания за управление на активи. Останалите активи, деноминирани в чужда валута са разпродадени до 2013 г. До края на 2013 г. всички средства на Фонда за пенсионна реформа и намаляване на дълга са ликвидирани.

Опитът на Унгария показва, че изключително погрешно е да се търсят краткосрочни решения за намаляване на бюджетните дефицити, тъй като в дългосрочен план ситуацията значително се влошава. Освен това, от изключително значение е негативният ефект на подобна мярка както за осигурените в пенсионните фондове лица, така и за капиталовия пазар, инвеститорите на него и държавата, като цяло. Реална е опасността от „fire sale“ осребряване и/или реструктуриране на портфейлите на пенсионните фондове - от една страна, да изпълнят политическото решение и, от друга, да отговорят на количествените регулаторни изисквания. „Цената“ или крайният ефект от прилагането на подобна мярка се понася пряко от осигурените в пенсионните фондове лица, които по силата на действащото законодателство в значителна степен носят инвестиционния риск, така и от страна на държавата от гледна точка поетите задължения.

При условие, че се направи опит да се пренасочат осигурителните вноски от частните пенсионни фондове към държавния пенсионен фонд, това означава, че България е изправена пред сериозен бюджетен проблем, на който се търси краткосрочно решение, което допълнително ще влоши още в средносрочен план както бюджетната позиция на страната, така и финансовите перспективи след пенсиониране на всеки едни гражданин, осигуряващ се в универсален или професионален пенсионен фонд.

Преустановявайки осигуряването за универсалните и професионални пенсионни фондове и пренасочвайки на средствата към централния бюджет е аналогично на действието, при което бяха възстановени спестените средства за изграждане на Автомагистрала „Хемус“ за финансиране на краткосрочни цели и това доведе до спиране на строителството на магистралата и текущо разходване на едни спестени средства за инвестиции. Аналогично ще се случи, ако се предприемат подобни действия спрямо втория стълб на пенсионната система, **а именно ограбване на перспективата на хората да си осигурят средства и доход за старини, с оглед пренасочване на техните средства, предназначени за пенсионни спестявания към краткосрочни текущи фискални цели и разрешаване на краткосрочни фискални проблеми.**

Вторият стълб подобрява стимулите за изсветляване на трудовите доходи, тъй като пенсиите зависят пряко от действителните осигурителни вноски. Функционирането на втория стълб подобрява устойчивостта на цялата пенсионна система, която в цяла Европа е подкопана от застаряването на населението. Частните задължителни пенсионни фондове може също да диверсифицира рисковете, свързани с инвестиционните решения и политическата намеса, и може да повиши осведомеността на хората за необходимостта от осигуряване за пенсия. И накрая, но не на последно място, частните пенсионни фондове подпомагат дългосрочния растеж, като насърчават дългосрочните спестявания и следователно инвестициите и подобряват ефективността на разпределението на спестяванията и инвестиционните решения. Частните пенсионни фондове играят изключително важна роля за подпомагане държавата в нейната политика по дългово финансиране, а защо не и за развиване на дълговото финансиране на големи инфраструктурни проекти – практика в редица държави (Хърватия, Великобритания и т.н.). Участието на пенсионните фондове на капиталовия пазар като големи, силно регулирани институционални инвеститори допринасят за по-високия икономически растеж на страната,

както чрез преимуществено инвестиране в дългови финансови инструменти и насърчаване развитието на сегментите за привличане на капитал чрез механизмите на капиталовия пазар, така и за чрез развиване на капиталовия пазар, което от своя страна може да подобри регулирането на капиталовия пазар, прозрачността и инфраструктурата, да наложи по-добри стандарти за корпоративно управление и да намали нестабилността на цените чрез дългосрочни инвестиционни решения.

Реализираната доходност от инвестирането на средствата на допълнителното задължително пенсионно осигуряване от началото на 2023 г. до момента е положителна и е в диапазона на 7-9%, което е по-високо от инфлацията от 5.8% по данни на НСИ.

Вярваме, че представеното съвместно становище ще бъде взети под внимание при обсъждане и гласуване на опасното за системата предложение на депутати от ПГ „Възраждане“, което цели да върне десетилетия назад развитието на тристълбовия пенсионен модел в България.

С УВАЖЕНИЕ,

Евелина Милтенова, Председател на Българска асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване (БАДДПО)

Васил Велев, Председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ)

Добри Митрев, Председател на Българска стопанска камара (БСК)

Наталия Петрова, Председател на Българска асоциация на управляващите дружества (БАУД)

Радослава Масларска, Председател на Българска асоциация на лицензираните инвестиционни посредници (БАЛИП)

Евгени Ангелов, Председател на Българска асоциация за дялово и рисково инвестиране